

gospodarske, obertniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pòli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 fl. 40 kr., za pol leta 1 fl. 50 kr., za četert leta 55 kr.; pošiljane po pošti pa za celo leto 4 fl. 40., za pol leta 2 fl. 20 kr., za četert leta 1 fl. 10 kr.

V Ljubljani v sredo 11. avgusta 1858.

Ktere ovce bi utegnile za gorate kraje najbolj biti?

Znano je sploh, da v goratih krajih se merinoške ovce ne obnašajo dobro; toraj bi radi ktere druge dobili, da bi ovčjo rejo s pridom špogali.

Taka ovca je tista, ki jo imamo na Jezeru na Koroškem in Kokri na Krajskem ali prav za prav tam, kjer se koroška in krajnska dežela stiskate (Seelander und Kankerschaf).

Jezerska ovca je posebno pleme navadne ovce; ima belo volno in upognjeno čelo, dimaste obloge krog oči, dolge enmalo pobešene ušesa, in če so te ovce na višjih krajih, so tudi večji in težji, med tem ko se na ravninah sčasoma v navadno drobnico spreobernejo. Rodovitne so jezerske ovce zlo, skorej vsaka ima v dveh letih po tri jance (jagneta); strižejo se po trikrat, namreč o božiču, o binkoštih in po malem Šmarnu (sred mesca kimmovca) — in nastriže se volne od vsake ovce po 3 funte, ktero prodajajo Jezerci in Kokričanji funt po 40 do 45 kr.; vpitajo se prav rade, in ako so do dobrega spitane, vajo po 120 do 130 funtov; uterjene so pa jezerske ovce tako, da nobeno pleme v celi Evropi ni terdnejše nature, zakaj one ostanejo vedno, noč in dan, v planinskih pašnikih večidel pod milim nebom, le večji posestniki so jim boljše staje napravili, kamor jih ob hudih vremenih in ponoči uganjajo.

Nepitane brave prodajajo Jezerci po 3 do 6 goldinarjev, pitane pa po 7 do 10, ovne za pleme pa po 9 do 12 gold.

Kdor si želi jezersko ovčje pleme omisliti, naj se zastran tega na Jezero (Seeland) oberne do gosp. Petra Štular-ja, kateri je imel svoje ovce tudi v pariški in dunajski razstavi, za ktere je prejel tudi pohvalno pismo. On bo gotovo vsakega rad pošteno postregel.

Gospodarske skušnje.

(Kako se dá spoznati: kateri krompir je bolan, kateri pa ne?) Bolni krompir se spozná na perji ali krompirjevcu, bo berž rekel ta ali uni. To je res, da černo in smerdljivo perje je znamenje bolezni, — al vès krompir, ki ima černo perje, še ni viditi bolan, če se izkoplje in ogleda; boš li zdaj rekel, da ni bolan? Ker pa krompir, kakor skušnje učé, večkrat še le v kletih (keldrih) gnjiti začné, in ker se včasih na perji poprej ni vidila krompirjeva bolezen, bi utegnulo marsikteremu gospodarju važno biti, da bi za gotovo vedil: ali je pridelal zdrav ali bolan krompir? Prof. Way v časniku „Lüdersdorfer Annalen der Landw.“ svetuje to-le poskusiti: Zreži krompir na več koscov in položi nekoliko koscov v mleko spod krave (frische Milch), in postavi mleko na ognjišu tako, da bode mleko gorko; tako naj v gorkem mleku leže kosčki krompirja skoz 4 ali 5 ur. Če je krompir bolan, se zasiri mleko; če ne, pa ne.

Naj se poskusi, ker skušnja je lahka. Žalostnega serca smo unidan zvedili, da po Dolenskem na več krajih (pa tudi okolj Ljubljane) letos krompir zlo čern prihaja — gotovo znamenje, da je bolan. Važno bo tedaj tudi na takih njivah, kjer perje še ni černo, zvediti: ali je krompir v zemlji zdrav ali ne. Naj se za to Wayeva skušnja poskusi!

(Kako na Francozkem podpirajo s sadjem obložene drevesa). K drevesu postavijo prav močen kol, ki je višji kakor verh drevesa. Na zgornjem koncu tega kola privežejo vervi (štrike) in s temi privežejo veje, ktere teža sadja šibi, da jih vzdignejo in tako na vervih kviško deržé. Veje ostanejo pri taki podpori v naravnem stanu; veter jih ne zlomi, ker se mu udajajo kakor hoče, insad na drevesu dobiva solnčne svitlobe in gorkote kolikor jo potrebuje, da veselo zori.

(Breskvino perje strup za govejo živino). Listi iz Frauendorfa so že več prigodb naznanili, iz katerih zvémo, da goveda, če breskvinega perja pojedó, kmali tudi pocerkaajo.

(Vino zboljšati, če se, kakor pravijo, vleče). Najbolje za to je, da se sod, kjer je vlečljivo vino, namesto z vinom, le z merzlo vodo iz štirne zaliva.

(Smoliko z drevja odpraviti). Smolika se najraje drevés košičnega sadja prijema; muzga, ki iz smolikastih drevés solzi, svoje vodene dele na zraku izpuhti, ostanjki pa se sčasoma kakor smola sterdijo. Smolichen tok napravi raka in žlambor drevesu, po katerem s časom oslabí, hira in hira, dokler se popolnoma ne posuší. Ti bolezni so posebno drevésa na močirnih vertih podveržene, posebno pa marelice, breskve in češnje. Gotovo pomoč zoper to bolezen je vertnar Hervey našel, kateri je blizo 40 let v slovečih drevesnicah v Carthausi v Parizu služil. Smolika se posname s kakim ojstrim orodjem doli, in bolni del se izreže do zdravega lesa; potem pa se rana s kislico tako močno dergne, da se perje in stebila kislice (Sauerampfer) v nji razmečkajo in nje sok va-njo potegne. Rana se potem kmali z novim lubom zaraste in smolike je konec. — Tako pravi vertnar Hervey. Naj se poskusi; kislice je poleti povsod dosti. Ali se bo pa dala smolika, ki je notranja drevesna bolezen, tako lahko z unanjim zdravilom ozdraviti? Ne priségli bi na to ne; al, kakor smo že večkrat rekli: Vse skušajmo; kar je dobrega, to pa obderžimo.

Obertnijstvo.

(Lastnosti slabega in dobrega usnja za podplate). Kdor hoče vediti, ali so podplati dobri ali ne, naj pazi na naslednje lastnosti: Če je usnje kakor goba mehko in lahko, ali če je na obrezku čez in čez enako rujavo, je to znamnje, da ga je apno prežgalo. Sploh je napačno ustrojeno usnje na obrezku črnkasto, gobasto, in po sredi obrezka ima črnkasto ali belkasto liso. Gotovo znamenje dobro izdelanega usnja je, ako se kos usnja iz kože vreže in s kladvom stolče, potem pa se zopet pomeri s krajem, iz ktereja je bil izrezan in se ž njim popolnoma